

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

**ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА ТА ПІДГОТОВКИ
ФАХІВЦІВ ДЛЯ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ**

КАФЕДРА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА ТА КРИМІНОЛОГІЇ

**ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ (ПРАКТИЧНИХ) ЗАНЯТЬ
з навчальної дисципліни «Міжнародне кримінальне право»**

Освітній ступінь: другий (магістерський)

Спеціальність «081 Право (поліцейські)»

Форма навчання: денна

у 2023/2024 навчальному році

Плани семінарських (практичних)
занять обговорені та схвалені на
засіданні
кафедри кримінального права та
кримінології протокол від
29.08.2023 № 2.

Завідувач кафедри

Василь БЕРЕЗНЯК

Дніпро – 2023

Міжнародне кримінальне право // Плани семінарських (практичних) занять для денної форми навчання здобувачів вищої освіти другого освітнього ступеня магістр за спеціальністю «081 Право (поліцейські)» Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2023. 20 с.

РОЗРОБНИКИ:

Березняк В.С., завідувач кафедри кримінального права та кримінології,
д.ю.н., с.н.с.

ТЕМА 1. ПОНЯТТЯ, ПРЕДМЕТ, СИСТЕМА ТА ДЖЕРЕЛА МІЖНАРОДНОГО КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА

Семінарське заняття № 1- 2 год.

План

1. Становлення галузі міжнародного кримінального права у міжнародному праві.
2. Поняття міжнародного кримінального права. Предмет міжнародного кримінального права, комплексний міждисциплінарний характер галузі. Суб'єкти міжнародного кримінального права
3. Система міжнародного кримінального права як галузі права. Джерела міжнародного кримінального права. Міжнародні договори, звичаєві норми, рішення міжнародних організацій та міжнародних судових органів як основні джерела міжнародного кримінального права.
4. Імплементация норм міжнародного кримінального права в національне законодавство України.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню: міжнародне кримінальне право, поняття, предмет, ситема, джерела, імплементация норм.

Завдання для самостійної роботи до Теми 1:

1. Розмежування міжнародної і внутрішньодержавної юрисдикції у галузі кримінального права. Універсальна і територіальна сфера дії норм міжнародного кримінального права.
2. Паралельна і додаткова юрисдикція органів міжнародної кримінальної юстиції.
3. Проблема привілеїв і імунітетів вищих посадових осіб у кримінальному праві.
4. Рішення міжнародних судів про імунітет.

Індивідуальні завдання до Теми 1:

1. Становлення галузі міжнародного кримінального права у міжнародному праві.
2. Територіальний принцип дії міжнародного кримінального права.
3. Поняття юрисдикції. Види юрисдикції.
4. Види імунітетів відповідно до норм міжнародного права.
5. Міжнародно-правові норми про імунітет в кримінальній юрисдикції.

ТЕМА 2. ЗЛОЧИНИ У МІЖНАРОДНОМУ КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ: ПОНЯТТЯ, СУТЬ І СИСТЕМА

Семінарське заняття № 1- 2 год.

План

1. Поняття, види злочинів відповідно до міжнародного кримінального права.
2. Класифікація міжнародних злочинів передбачених Римським статутом Міжнародного кримінального суду 1998 р.
3. Злочини міжнародного характеру. Поняття та загальні ознаки злочинів міжнародного характеру, їх відмінність від міжнародних злочинів.
4. Транснаціональна злочинність: поняття, види, відмінності від інших злочинів згідно міжнародного кримінального права.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню:
злочини міжнародного характеру, міжнародні злочини, транснаціональна злочинність, Римський статут Міжнародного кримінального суду.

Практичне заняття № 1 – 2 год.

План

Завдання 1.

Поясніть, що означають латинські правила:

«Magna negligentia dolus est» (груба необережність рівнозначна умислу);

«Nam qui facit per alium, tacit per se» (той, хто діє через іншого, робить дію сам);

«Nemo cogitationis poenam patitur» (ніхто не несе покарання за думки (голий намір);

«Nemo punitur pro alieno delicto» (ніхто не карається за злочин іншого).

Визначте, чи діють вони у міжнародному кримінальному праві?

Завдання 2.

Проведіть розмежування між поняттями «міжнародний злочин» та «політичний злочин».

Поясніть, що потрібно враховувати під час кваліфікації політичного злочину: політичні цілі, політичні мотиви чи політичні результати діяння? Наведіть приклади політичних злочинів.

Завдання 3.

Проведіть елементний аналіз складу будь-якого міжнародного злочину: об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона.

Завдання 4.

Проведіть елементний аналіз складу будь-якого злочину міжнародного характеру: об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона.

Завдання 5.

Зіставте (порівняйте) такі склади злочинів проти людяності:

геноцид (ст. 6 Римського статуту Міжнародного кримінального суду 1998 р. та ст. II Конвенції про попередження геноциду та покарання за нього

1948 р.);

винищення людей (пп. «b» п. 1 ст. 7 Римського статуту 1998);

переслідування ідентифікованої групи або спільноти (пп. «h» п.1 ст. 7 Римського статуту 1998 р. та п. «e» ст. 18 проекту Кодексу злочинів проти миру та безпеки людства 1996 р.);

апартеїд (пп. «j» п.1 ст. 7 Римського статуту 1998 р. та ст. II Міжнародної конвенції про припинення злочину апартеїду та покарання за нього 1973 р.);

інституціоналізована дискримінація з расових, етнічних чи релігійних мотивів (п. «f» ст. 18 проекту Кодексу злочинів проти миру та безпеки людства 1996 р.).

Завдання 6.

У яких статтях Кримінального кодексу закріплюються склади міжнародних злочинів? За які злочини проти миру та безпеки людства передбачено відповідальність у КК України?

Зіставте диспозиції відповідних кримінально-правових норм із нормами міжнародного кримінального права та виявите невідповідності.

Завдання 7.

Держава А. здійснила масовану повітряну атаку по об'єктах, що знаходяться на території держави Б. Кваліфікувавши дії держави А. як акт агресії і вдавшись до самооборони, держава Б. знищила авіабазу на території держави А.

Визначте правомірність дій держав з погляду дотримання принципу незастосування сили чи загрози силою у відносинах.

Поясніть, чи можна розглядати дії держави Б. як необхідну оборону чи самооборону від агресії.

Завдання 8.

У 2004 році Апеляційна палата міжнародного трибуналу з питань колишньої Югославії у справі «Прокурор проти Радослава Брдяніна» скасувала рішення Судової палати, яка виправдала обвинуваченого за пунктом «Геноцид».

Апеляційна палата ухвалила, що для засудження за злочин геноциду достатньо того, що Р. Брдянін міг передбачити, що геноцид може бути наслідком «спільних злочинних дій», у яких він брав участь.

Що є злочином геноциду згідно з нормами міжнародного права? Яка форма наміру у цьому злочині?

Оцініть рішення Апеляційної палати Міжнародного трибуналу.

Завдання 8.

Під час збройного конфлікту між двома державами, які є учасниками Женевських конвенцій 1949 р., делегата Міжнародного комітету Червоного Хреста було запрошено до МЗС одного з них (держава А).

Йому повідомили, що було отримано інформацію про те, що противник страчує захоплених військовополонених парашутистів, які перебувають на дійсній військовій службі у збройних силах держави А.

Держав Б. порушує положення Женевських конвенцій, які надають захист комбатантам у військовій формі.

У відповідь на дії держави Б. держава А. заявляє, що за кожного страченого противником парашутиста як відповідь він буде страчувати 10 полонених.

Оцініть дії держав А. і Б., посилаючись на положення Женевських конвенцій 1949

Поясніть, що розуміється під збройними репресаліями, чи допустиме їхнє застосування з погляду сучасного міжнародного права.

Уміння, які мають бути вироблені, та навички, які мають бути напрацьовані під час заняття: правильне тлумачення та застосування міжнародних нормативно-правових актів; вироблення практичних навиків кваліфікації міжнародних злочинів та злочинів міжнародного характеру; тлумачення кримінально-правових положень міжнародного кримінального права, вирішення аналітичних завдань та практичних казусів.

Завдання для самостійної роботи до Тем 2:

1. Основні групи злочинів за об'єктом посягання. Конвенційний злочин.
2. Злочини проти міжнародного миру.
3. Види агресії.
4. Незаконний обіг зброї масового ураження.
5. Категорії установ та осіб, котрі користуються міжнародним захистом. Основні міжнародні акти, що забороняють напад на осіб, які користуються міжнародним захистом.
6. Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності 2000 р. і протоколи до неї. Види транснаціональних організованих злочинів відповідно до Конвенції 2000 р. Засоби боротьби з транснаціональною організованою злочинністю, передбачені у Конвенції 2000 р. Кримінально-правові заходи пов'язані із встановленням відповідальності юридичних осіб, застосуванням санкцій, забезпечення можливості конфіскації доходів здобутих злочинним шляхом.
7. Суб'єкти злочинів відповідно до міжнародного кримінального права. Держави, міжнародні організації, фізичні і юридичні особи як суб'єкти злочинів за міжнародним кримінальним правом. Спеціальний суб'єкт злочину за міжнародним кримінальним правом. Глави держав і урядів, члени парламенту, командувачі військовими силами як суб'єкти злочинів за міжнародним кримінальним правом.
8. Суб'єктивна сторона злочину за міжнародним кримінальним правом. Вина та її форми: умисел та необережність. Стадії вчинення злочинів: закінчений, незакінчений злочин, готування до злочину, замах на злочин. Відповідальність за замах та готування вчинення конвенційного злочину. Добровільна відмова при незакінченому злочині. Співучасть у міжнародному злочині.

Індивідуальні завдання до Тем 2:

1. Злочини проти безпеки людства. Поняття і види геноциду. Конвенція про попередження злочину геноциду і покарання за нього 1948 р. Поняття екоциду. Міжнародно-правові акти спрямовані на заборону екоциду. Поняття і види злочинів проти людяності.

2. Військові злочини. Поняття і види воєнних злочинів, відповідно ст. 8 Римського статуту Міжнародного кримінального суду 1998 р. Міжнародна конвенція про боротьбу із вербовкою, використанням, фінансуванням та навчанням найманців 1989 р.

3. Злочини міжнародного характеру. Поняття та загальні ознаки злочинів міжнародного характеру, їх відмінність від міжнародних злочинів. Види злочинів міжнародного характеру.

4. Транснаціональна злочинність: поняття, види, відмінності від інших злочинів згідно міжнародного кримінального права. Поняття організованої злочинної групи, мета її діяльності.

ТЕМА 3. ПОНЯТТЯ, ВИДИ ТА ФОРМИ СПІВРОБІТНИЦТВА ДЕРЖАВ У БОРОТЬБІ З МІЖНАРОДНОЮ ЗЛОЧИННІСТЮ.

Семінарське заняття № 1 – 2 год.

План

1. Поняття і значення інституту екстрадиції. Принцип «aut dedere, aut judicare». Розмежування понять «передача» і «видача».

2. Європейський ордер на арешт і трансформація процедури екстрадиції.

3. Співробітництво держав у боротьбі із транснаціональною організованою злочинністю.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню: інститут видачі, Європейський ордер на арешт, транснаціональною організованою злочинністю.

Практичне заняття № 1 – 2 год.

План

Завдання 1.

Порівняйте терміни «правова допомога», «правове сприяння», «правове співробітництво», «правовий захист».

Завдання 2.

Проаналізуйте положення двосторонніх угод України з іноземними державами про правову допомогу та знайдіть у них різні положення та формулювання, визначте повторювані частини та структурні елементи.

Завдання 3.

Прокуратура Польщі звернулася до Офісу Генерального прокуратора з клопотанням про проведення низки слідчих дій на території України у кримінальному провадженні за звинуваченням у розкраданні автотранспорту групою громадян Польщі, Молдови та України, причому злочини відбувалися і на території України.

Слідчі органи Польщі направили протоколи впізнання особи з додатками – фототаблицями кількох осіб із проханням провести слідчу дію – впізнання відповідно до процесуальних норм Польщі.

У якому порядку і згідно із законодавством якої держави проводитиметься впізнання?

Яка відповідь має бути надана прокуратурі Польщі?

Чи вправі Офіс Генерального прокурора вимагати видачі українських громадян, які входили до складу зазначеної злочинної групи, для подальшого кримінального переслідування?

Задання 4.

Громадянин Л., що має подвійне громадянство України та Угорщини, який постійно проживає в Україні, вчинив злочини на території України (збут наркотичних засобів у великому розмірі) та Німеччини (розбійний напад), після чого втік у Францію.

Яка з цих держав і з яких підстав має право здійснювати кримінальне переслідування щодо громадянина Л.?

Який із них може звернутися з клопотанням про видачу громадянина Л.?

Чи може громадянин Л. сам визначити, громадянином якої держави він вважає себе в момент прийняття рішення про видачу?

Уміння, які мають бути вироблені, та навички, які мають бути напрацьовані під час заняття: правильне тлумачення та застосування міжнародних нормативно-правових актів; вироблення практичних навиків кваліфікації міжнародних злочинів та злочинів міжнародного характеру; тлумачення кримінально-правових положень міжнародного кримінального права, вирішення аналітичних завдань та практичних казусів.

Завдання для самостійної роботи до Тем 3:

1. Міжнародно-правове регулювання інституту видачі. Документи ООН. Європейська конвенція про видачу 1957 р. підстави для видачі та відмови у видачі. Додаткові протоколи до Європейської конвенції про видачу 1975 р., 1978 р.

2. Європейський ордер на арешт і трансформація процедури екстрадиції. Європейський ордер на арешт як особлива процедура міжнародного кримінального судочинства, що застосовується в державах Європейського Союзу. Рамкові рішення ЄС від 13.06.2002 р. « Про Європейський ордер на арешт і процедури передачі осіб між державами учасницями». Сфера застосування європейського ордеру на арешт, підстави для його невиконання.

3. Проблема адаптації положень статуту з європейським і національним законодавством.

4. Принципи національного законодавства, що регулює інститут видачі: заборона видачі громадян держави чи осіб які переслідуються за політичними мотивами; принцип подвійної кримінальності.

Індивідуальні завдання до Теми 3:

1. Генеза, поняття і значення інституту екстрадиції (видачі злочинців).
2. Міжнародно-правове регулювання інституту екстрадиції.
3. Принципи національного законодавства, що регулює інститут видачі.
4. Співробітництво держав у боротьбі із транснаціональною організованою злочинністю. Попередження транснаціональної організованої злочинності.

ТЕМА 4. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ТА ПОКАРАННЯ У МІЖНАРОДНОМУ КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ

Семінарське заняття № 1 – 2 год.

План

1. Міжнародно-правова відповідальність держав за протиправні діяння, її зміст і види.
2. Загальні положення, що визначають порядок призначення покарання у міжнародному кримінальному праві. Основні види покарання у міжнародному кримінальному праві.
3. Підстави звільнення від кримінальної відповідальності відповідно до положень Римського статуту Міжнародного кримінального суду 1998 р.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню: міжнародно-правова відповідальність, порядок призначення покарання, види покарання, підстави звільнення від кримінальної відповідальності.

Практичне заняття № 1 – 2 год.

План

Завдання 1.

Проаналізуйте

статтю 3 Конвенції ООН про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів та психотропних речовин 1988 р.,

статтю 24 Статуту Міжнародного трибуналу з колишньої Югославії 1993 р.,

статтю 78 Римського статуту Міжнародного кримінального суду 1998 р.,

статтю 26 Конвенції ООН проти транснаціональної організованої злочинності 2000 р.,

Мінімальні стандартні правила ООН щодо заходів, не пов'язаних із тюремним ув'язненням (Токійські правила) 1990 р. і поясніть, які фактори та обставини повинен враховувати суд при призначенні покарання за нормами міжнародного кримінального права.

Завдання 2.

Глава держави А., який діяв за завданням держави Б., прийняв рішення про здійснення актів агресії щодо держави В.

Чи несе в даному випадку держава А. міжнародну відповідальність?

Чи зміниться рішення залежно від мотивів дій глави держави А: особиста

користь чи політичні інтереси держави?

Завдання 3.

Збройні сили держави А. вторглися на територію держави Б. При нанесенні бомбових ударів по об'єктах держави Б. використовувалися авіабази держави В. Вони були надані на прохання держави А.

Держава Б. кваліфікувала дії держави В. та А. як вчинення агресії і звернулася до Ради Безпеки ООН з проханням застосування санкцій до цих держав.

Держава В. заявила, що постановка питання про санкції щодо нього неправомірна, оскільки його збройні сили у військових операціях проти держави Б. участі не брали.

Дайте правову оцінку діям усіх країн.

Завдання 3.

Під час Нюрнберзького та Токійського процесів багато військових злочинців з метою свого захисту наводили такі аргументи:

- 1) коли вони вчинили злочини, відповідальність за них ще не була встановлена, а оскільки закон зворотної сили не має, то їх не можна притягати до відповідальності на підставі Нюрнберзького та Токійського трибуналів;
- 2) вони мають дотримуватися вірності державам-переможцям;
- 3) вони лише виконували накази вищих керівників;
- 4) Німеччина відновлювала справедливість, порушену внаслідок Першої світової війни.

Чи можуть бути прийняті до уваги такі аргументи?

Практичне заняття № 2 – 2 год.

План

Завдання 1.

У 1999 році міжнародний трибунал з колишньої Югославії засудив Душко Тадича до 20 років позбавлення волі за скоєння серйозних порушень Женевських конвенцій 1949 р. та злочини проти людяності.

У 2002 році Драган Колунджія був засуджений до 3 років позбавлення волі за скоєння злочинів проти людяності та порушення законів та звичаїв війни.

У 2004 році Морослав Тадіч і Сімо Заріч були засуджені до 8 і 6 років позбавлення волі відповідно.

У 2000 році Судова палата трибуналу засудила хорватського генерала Тихоміра Блашкіча до 45 років позбавлення волі за злочини проти людяності, порушення законів і звичаїв війни та серйозні порушення Женевських конвенцій 1949 р. Але в 2004 році апеляційна палата скасувала цей вирок замінив покарання на 9 років позбавлення волі і звільнивши Блашкіча з в'язниці.

Які види покарання можуть бути за вироком трибуналу?

Які правові підстави визначення виду та розміру покарання суддями Трибуналу?

Дайте міжнародно-правовий коментар порядку та практиці призначення

покарань у трибуналі.

Завдання № 2.

У жовтні 1985 р. чотири особи, які належали до однієї з фракцій Організації Визволення Палестини (ОВП), захопили італійське повітряне судно «Акілле Лауро». Близько 450 пасажирів та членів екіпажу було взято до заручників.

Холоднокрівно вбивши американського пасажирів єврейського походження, вони здалися єгипетській владі, яка дозволила їм піднятися на борт єгипетського літака, що відлітав до Тунісу, де знаходився штаб ОВП.

Однак під час польоту над міжнародними водами Середземного моря цей лайнер перехопив американський військовий літак і з дозволу італійського уряду приземлився на італійській території. Італійська влада затримала чотирьох терористів, які згодом були засуджені.

Дайте оцінку діям влади Єгипту, США та Італії з точки зору їхньої відповідності міжнародному праву. Оцініть дії палестинців, які захопили літак, з міжнародного кримінального права.

Завдання № 3.

В одному з українських районних судів розглядалася справа за звинуваченням В. у скоєнні злочинів, передбачених статтею 307 КК України.

Було встановлено, що В. страждає на наркоманію, і в ході судових слухань адвокат обвинуваченого, пославшись на положення частини 4 статті 3 Конвенції ООН про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин 1988 і статтю 9 Конституції України, просив суд замість покарання встановити для В. заходи щодо лікування, виховання, відновлення працездатності та реінтеграції обвинуваченого.

Чи підлягає задоволенню клопотання адвоката?

Уміння, які мають бути вироблені, та навички, які мають бути напрацьовані під час заняття: правильне тлумачення та застосування міжнародних нормативно-правових актів; вироблення практичних навиків кваліфікації міжнародних злочинів та злочинів міжнародного характеру; тлумачення кримінально-правових положень міжнародного кримінального права, вирішення аналітичних завдань та практичних казусів.

Завдання для самостійної роботи до Тем 4:

1. Міжнародно-правова відповідальність держав за протиправні діяння, її зміст і види. Проблеми кримінальної відповідальності міжнародних організацій.

2. Покарання відповідно до норм міжнародного кримінального права та його види. Загальні положення, що визначають порядок призначення покарання у міжнародному кримінальному праві.

3. Смертна кара у міжнародному праві, за законодавством зарубіжних держав та практиці міжнародних судових органів. Міжнародні акти, що регулюють порядок застосування смертної кари.

4. Обставини, що враховуються при призначенні покарання: ступінь тяжкості злочину, особа злочинця, обставини що пом'якшують та обтяжують покарання.

5. Підстави звільнення від кримінальної відповідальності відповідно до положень Римського статуту Міжнародного кримінального суду 1998 р.

6. Давність у міжнародному кримінальному праві. Конвенція не застосування терміну давності до військових злочинів і злочинів проти людства 1968 р.

Індивідуальні завдання до Теми 4:

1. Особливості кримінальної відповідальності за міжнародні злочини.
2. Відповідальність за злочини проти миру і безпеки людства відповідно до національного законодавства України.
3. Відповідальність за злочини міжнародного характеру.
4. Основні види покарання у міжнародному кримінальному праві.

ТЕМА 5. МІЖНАРОДНІ ВІЙСЬКОВІ ТРИБУНАЛИ. МІЖНАРОДНИЙ КРИМІНАЛЬНИЙ СУД

Семінарське заняття № 1 – 2 год.

План

1. Загальне й особливе в структурі і діяльності трибуналів:
 - 1.1. Нюрнберзький трибунал 1945 р.: загальна характеристика, юридичні підстави діяльності, категорії злочинів, види і порядок притягнення до відповідальності.
 - 1.2. Токійський трибунал 1946 р.: загальна характеристика, юридичні підстави діяльності, категорії злочинів, види і порядок притягнення до відповідальності.
 - 1.3. Трибунал колишньої Югославії 1993 р.: загальна характеристика, юридичні підстави діяльності, категорії злочинів, види і порядок притягнення до відповідальності.
 - 1.4. Трибунал по Руанді 1994 р.: загальна характеристика, юридичні підстави діяльності, категорії злочинів, види і порядок притягнення до відповідальності.
2. Суспільні трибунали.
3. Міжнародний кримінальний суд: поняття, структура, органи та юрисдикція.
4. Організаційна структура Суду. Органи та персонал Міжнародного кримінального суду. Дисциплінарні заходи, привілеї та імунітети персоналу Міжнародного кримінального суду.
5. Порядок ініціювання, розслідування та розгляду справи у міжнародному кримінальному суді. Права обвинуваченого та презумпція невинуватості відповідно до Римського статуту.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню:
Нюрнберзький трибунал, Токійський трибунал, Трибунал колишньої Югославії, Трибунал по Руанді, Міжнародний кримінальний суд, суспільні трибунали.

Практичне заняття № 1 – 2 год.

План

Завдання 1.

19 серпня 1990 р. група засуджених під час етапування їх до місця відбукання покарання роззброїла конвой і захопила літак Boeing 737.

Погрожуючи розправою пасажиром, вони змусили екіпаж змінити маршрут. Виконуючи наказ терористів, екіпаж вилетів до Ташкента, потім Карачі (Пакистан), де терористи здалися місцевій владі. У 1991 р. пакистанський суд засудив їх за викрадення літака до 25 років ув'язнення.

Визначте, чи є міжнародні конвенції з питань боротьби з цими протиправними діями, яким чином у них вирішується питання щодо юрисдикції держав-учасниць?

Поясніть, юрисдикція якої держави поширюється щодо терористів? Чи поширюється юрисдикція Міжнародного кримінального суду на скоєний злочин?

Завдання 2.

Прокурору Міжнародного кримінального суду було представлено інформацію від держави F. – учасника Римського статуту 1998 р. про факти масового порушення прав однієї з етнічних груп на території сусідньої держави Є., яка також є учасником Статуту. Під час проведення розслідування Прокурор МКС встановив, що:

1) дії відбувалися громадянами третьої держави, яка не бере участі в Римському статуті;

2) дії були вчинені до набуття Римського статуту чинності для держав F. та Є.;

3) дії вчинені представниками миротворчого контингенту ООН, щодо якого було прийнято Резолюцію РБ ООН (гл. VII Статуту ООН) відповідно до статті 16 Римського статуту;

4) відповідальність за дані дії передбачена законодавством держави Є., але її правоохоронні органи не вжили дій щодо притягнення до відповідальності винних осіб.

Оцініть ці обставини з позиції компетенції міжнародного кримінального суду.

Які дії може зробити прокурор МКС?

Завдання 3.

Сина Муамара Каддафі Саїфа аль-Іслама переслідує Міжнародний трибунал за насильницьке придушення протестів під час лівійського повстання. У червні 2011 р. Міжнародний кримінальний суд видав ордер на його арешт.

Однак влада Лівії відмовилася виконувати вимоги Суду щодо передачі сина М. Каддафі та вжиття заходів щодо його доставки до Гааги.

Оцініть дії Лівії з міжнародного права.

На основі аналізу положень Римського статуту Міжнародного кримінального суду 1988 р. визначте:

- чи підпадають злочини, скоєні сином Каддафі, під юрисдикцію Суду;
- чи не порушує Лівія положення Статуту.

Уміння, які мають бути вироблені, та навички, які мають бути напрацьовані під час заняття: правильне тлумачення та застосування міжнародних нормативно-правових актів; вироблення практичних навиків кваліфікації міжнародних злочинів та злочинів міжнародного характеру; тлумачення кримінально-правових положень міжнародного кримінального права, вирішення аналітичних завдань та практичних казусів.

Завдання для самостійної роботи до Тем 5:

1. Захист свідків під час розгляду кримінальної справи в спеціальних міжнародних кримінальних судах.
2. Захист свідків: бажання чи необхідність?
3. Характеристика системи органів міжнародного кримінального правосуддя.
4. Вимоги, що висуваються до кандидатів на посаду судді Міжнародного кримінального суду, порядок висування на посаду та вибори суддів.
5. Процедура арешту в державі місця тримання під вартою.
6. Процедура, що діє у випадку визнання вини обвинуваченим.
7. Відшкодування шкоди відповідно до положень Римського статуту.
8. Загальна компетенція Міжнародного кримінального суду
9. Особливий порядок прийняття та виконання рішень Міжнародним кримінальним судом.
10. Особливості співробітництва Міжнародного кримінального суду та держав-учасниць Римського статуту.
11. Особливості співробітництва Міжнародного кримінального суду та США.
12. Особливості співробітництва Міжнародного кримінального суду та України.

Індивідуальні завдання до Тем 5:

1. Нюрнберзький і Токійський міжнародні воєнні трибунали
2. Міжнародні кримінальні трибунали по колишній Югославії та по Руанді.
3. Поняття та загальна характеристика МКС.
4. Компетенція Міжнародного кримінального суду.
5. Порядок прийняття та виконання рішень Міжнародним кримінальним судом
6. Міжнародний кримінальний суд та держави-учасниці Римського статуту.
7. Міжнародний кримінальний суд та США.
8. Міжнародний кримінальний суд та Україна.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Рекомендована література до теми 1:

1. Міжнародне кримінальне право (співробітництво держав у протидії злочинності) : підручник / В. А. Гринчак, І. В. Земан, І. І. Когутич, О. К. Марін. Харків : Право, 2019. 440 с.
2. Міжнародне публічне право. Міжнародний захист прав людини : посіб. для підгот. до зовн. незалеж. оцінювання / Т. Л. Сироїд, О. А. Гавриленко, Л. О. Фоміна ; за заг. ред. Т. Л. Сироїд. 2-ге вид., перероб. і допов. – Харків : Право, 2019. 494 с.
3. Лук'янова Г., Серкевич І. Принципи міжнародного кримінального права. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: «Юридичні науки». 2020. № 1. Т. 7. С. 197-203. <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2020/may/21543/33.pdf>.
- Віденська конвенція про правонаступництво держав стосовно договорів, 1978.
4. Загальна декларація прав людини, 1948 р.
5. Конвенція про захист прав і основних свобод людини, 1950 р.
6. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права людини, 1966 р.
7. Європейська конвенція про передачу провадження у кримінальних справах, 1972 р.
8. Віденська конвенція про право міжнародних договорів, 1969 р.
9. Віденська конвенція про дипломатичні зносини, 1961 р.
10. Віденська конвенція про консульські зносини, 1963 р.
11. Мінімальні стандартні правила ООН, що стосуються відправлення правосуддя щодо неповнолітніх 1985 р.
12. Закон України «Про міжнародні договори України», 2004 р.

Рекомендована література до теми 2:

1. Міжнародне кримінальне право (співробітництво держав у протидії злочинності) : підручник / В. А. Гринчак, І. В. Земан, І. І. Когутич, О. К. Марін. Харків : Право, 2019. 440 с.
2. Міжнародне публічне право. Міжнародний захист прав людини : посіб. для підгот. до зовн. незалеж. оцінювання / Т. Л. Сироїд, О. А. Гавриленко, Л. О. Фоміна ; за заг. ред. Т. Л. Сироїд. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2019. 494 с.
3. Драгоненко А.О. Поняття та ознаки воєнних злочинів у міжнародному кримінальному праві. *Наукові записки. Серія : Право*. 2022. № 12. С. 151-157.
4. Леган І.М. Геноцид як злочин проти безпеки людства відповідно до міжнародного кримінального права. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2023. Випуск 1 (48). С. 89-91.
5. Елементи злочинів відтворено з Офіційних записів Асамблеї учасників Римського статуту Міжнародного кримінального суду, перша сесія, Нью-Йорк, 3–10 вересня 2002 року (*публікація ООН, № E.03.V.2 з поправками*), частина II.B. Елементи злочинів, прийняті 2010 року на Конференції, відповідно до

офіційних протоколів Конференції з перегляду Римського статуту, Міжнародний кримінальний суд, Кампала, 31 травня – 11 червня 2010 року (Міжнародний кримінальний суд, публікація, RC/11). <https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/ElementsOfCrimesEng.pdf>.

6. Конвенція про незастосування строку давності до військових злочинів і злочинів проти людства, 1968 р.

7. Міжнародна конвенція про боротьбу із захопленням заручників, 1979 р.

8. Конвенція про боротьбу з незаконним захопленням повітряних судів, 1970 р.

9. Конвенція про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки морського судноплавства, 1988 р.

10. Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності, 2000 р.

11. Конвенція, що скасовує вимогу легалізації іноземних офіційних документів, 1961 р.

12. Протокол про попередження і припинення торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми, і покарання за неї, що доповнює Конвенцію ООН проти транснаціональної організованої злочинності, 2000 р.

13. Конвенція про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, 1990 р.

14. Європейська конвенція про боротьбу з тероризмом, 1977 р.

15. Конвенція про боротьбу з торгівлею людьми і з експлуатацією проституції третіми особами, 1949 р.

16. Цивільна конвенція про боротьбу з корупцією, 1999 р.

17. Міжнародна конвенція про боротьбу з фінансуванням тероризму, 1999 р.

Рекомендована література до Тем 3:

1. Міжнародне кримінальне право (співробітництво держав у протидії злочинності) : підручник / В. А. Гринчак, І. В. Земан, І. І. Когутич, О. К. Марін. Харків : Право, 2019. 440 с.

2. Міжнародне співробітництво у сфері кримінального провадження за законодавством України та Республіки Молдова: навчальний посібник / [В.С. Березняк, Н.В. Павлова, Н.К. Паустовська, В.М. Федченко, Л.А. Філяніна]. Київ: Алерта, 2020. 310 с.

3. Міжнародне співробітництво у сфері правосуддя: підручник. / Тертишник В.М. та ін.; за заг. ред. д.ю.н. проф. В.М. Тертишника та докт. Наук держ. упр., професора В.В. Ченцова. Київ: Алерта, 2021. 276 с.

4. Конвенція про передачу засуджених осіб, 1983 р.

5. Європейська конвенція про взаємну допомогу з питань карних справ, 1959 р.

6. Додатковий протокол до Європейської конвенції про взаємну правову допомогу у кримінальних справах, 1978 р.

7. Другий додатковий протокол до Європейської конвенції про взаємну правову допомогу у кримінальних справах, 2001 р.

8. Європейська конвенція про передачу кримінальних справ, 1972 р.
9. Європейська конвенція про видачу правопорушників, 1957 р.
10. Додатковий протокол до Європейської конвенції про видачу правопорушників, 1975 р.
11. Другий додатковий протокол до Європейської конвенції про видачу правопорушників, 1978 р.

Рекомендована література до теми 4:

1. Міжнародне кримінальне право (співробітництво держав у протидії злочинності) : підручник / В. А. Гринчак, І. В. Земан, І. І. Когутич, О. К. Марін. Харків : Право, 2019. 440 с.
2. Міжнародне публічне право. Міжнародний захист прав людини : посіб. для підгот. до зовн. незалеж. оцінювання / Т. Л. Сироїд, О. А. Гавриленко, Л. О. Фоміна ; за заг. ред. Т. Л. Сироїд. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2019. 494 с.
3. Конвенція не застосування терміну давності до військових злочинів і злочинів проти людства 1968 р.
4. Римський статут Міжнародного кримінального суду 1998 р.
5. Конвенція ООН про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин 1988 р.
6. Конвенція ООН про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів та психотропних речовин 1988 р.
7. Статут Міжнародного трибуналу з колишньої Югославії 1993 р.,
8. Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності 2000 р.
9. Мінімальні стандартні правила ООН щодо заходів, не пов'язаних із тюремним ув'язненням (Токійські правила), 1990 р.
10. Конвенція про незастосування строку давності до військових злочинів і злочинів проти людства, 1968 р.
11. Мінімальні стандартні правила ООН, що стосуються відправлення правосуддя щодо неповнолітніх, 1985 р.

Рекомендована література до теми 5:

1. Міжнародне кримінальне право (співробітництво держав у протидії злочинності) : підручник / В. А. Гринчак, І. В. Земан, І. І. Когутич, О. К. Марін. Харків : Право, 2019. 440 с.
2. Міжнародне публічне право. Міжнародний захист прав людини : посіб. для підгот. до зовн. незалеж. оцінювання / Т. Л. Сироїд, О. А. Гавриленко, Л. О. Фоміна ; за заг. ред. Т. Л. Сироїд. 2-ге вид., перероб. і допов. – Харків : Право, 2019. 494 с.
3. Міжнародне співробітництво у сфері правосуддя: підручник. / Тертишник В.М. та ін.; за заг. ред. д.ю.н. проф. В.М. Тертишника та докт. Наук держ. упр., професора В.В. Ченцова. Київ: Алерта, 2021. 276 с.
4. Березняк В.С. Щодо особливостей юрисдикції Міжнародного кримінального суду: аналіз окремих положень Римського статуту. *Науковий*

вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2022. № 1. С. 155-160.

5. Кримінальний процесуальний кодекс України, 2012 р.
6. Римський Статут Міжнародного Кримінального Суду, 1998 р.
7. Статут Нюрнберзького трибуналу, 1945 р.
8. Статут Токійського трибуналу, 1946 р.
9. Статут Трибуналу колишньої Югославії, 1993 р.
10. Статут Трибуналу по Руанді, 1994 р.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Поняття, суть і значення міжнародного кримінального права. Особливості міжнародного кримінального права
2. Виникнення міжнародного співробітництва у боротьбі зі злочинністю.
3. Кодифікація злочинів міжнародного характеру. I Міжнародна конференція по уніфікації кримінального права 1927 р.
4. Міжнародні злочини і злочини міжнародного характеру: порівняльний аналіз. Кодифікація міжнародних злочинів.
5. Роль міжнародних організацій у боротьбі з міжнародною злочинністю. ООН і боротьба з міжнародною злочинністю.
6. Поняття, суть та системи принципів міжнародного кримінального права. Розвиток основних принципів міжнародного права в міжнародному кримінальному праві. Галузеві принципи міжнародного кримінального права.
7. Принципи національного кримінального права, властиві і для міжнародного кримінального права. Принципи індивідуальної відповідальності в міжнародному кримінальному праві
8. Поняття, суть, правова природа та особливості злочину міжнародного характеру.
9. Система злочинів міжнародного характеру. Злочин міжнародного характеру як міжнародний стандарт співробітництва держав у боротьбі з міжнародною злочинністю.
10. Подвійна кримінальність злочинів міжнародного характеру.
11. Джерела міжнародного кримінального права. Принцип взаємності як джерело міжнародного кримінального права.
12. Поняття, зміст та правова модель (конструкція) співробітництва держав у боротьбі з міжнародною злочинністю. Особливості співробітництва держав у боротьбі з міжнародною злочинністю в сучасних умовах.
13. Види співробітництва держав у боротьбі з міжнародною злочинністю: загальна характеристика. Право на переслідування злочинця як підстава для співробітництва держав у боротьбі з міжнародною злочинністю.
14. Форми співробітництва держав у боротьбі з міжнародною злочинністю: загальна характеристика.
15. Видача (екстрадиція) злочинців та передача злочинців як форма співробітництва держав у боротьбі з міжнародною злочинністю.

16. Переуступка проведення у кримінальному провадженні як форма співробітництва держав у боротьбі з міжнародною злочинністю.

17. Правова допомога у кримінальних справах як форма співробітництва держав у боротьбі з міжнародною злочинністю.

18. Співробітництво держав за участю спеціальних міжнародних органів.

19. Злочини міжнародного характеру, які посягають на нормальне здійснення міжнародних відносин.

20. Міжнародний тероризм як злочин міжнародного характеру. Склад злочину та види міжнародного тероризму.

21. Захоплення заручників як злочин міжнародного характеру. Склад злочину та його види.

22. Найманство як злочин міжнародного характеру. Склад злочину та види.

23. Злочини агресії.

24. Злочини, пов'язані з безпекою ядерних матеріалів.

25. Злочини, пов'язані з культурними цінностями.

26. Злочини міжнародного характеру, які посягають на нормальне здійснення міжнародних економічних відносин.

27. Легалізація доходів отриманих від злочинної діяльності (відмивання доходів) як злочин міжнародного характеру. Склад злочину та види.

28. Фальшивомонетництво як злочин міжнародного характеру. Склад злочину та види.

29. Піратство як злочин міжнародного характеру. Склад злочину та види.

30. Контрабанда. Склад злочину та види.

31. Злочини, пов'язані з незаконними актами, спрямованими проти безпеки морського судноплавства

32. Злочини, пов'язані з бомбовим тероризмом

33. Злочини проти осіб, які користуються міжнародним захистом, у тому числі дипломатичних агентів.

34. Незаконне використання торгівельного знаку та знаку обслуговування. Склад злочину та види.

35. Злочини міжнародного характеру, які посягають на особисті права людини, майнові та інші права, моральні устої суспільства тощо.

36. Рабство і работоргівля як злочин міжнародного характеру. Склад злочину та види.

37. Незаконний обіг наркотичних речовин як злочин міжнародного характеру. Склад злочину та види.

38. Нелегальна міграція як злочин міжнародного характеру. Склад злочину та види.

39. Торгівля людьми як злочин міжнародного характеру. Склад злочину та види.

40. Розповсюдження порнографії як злочин міжнародного характеру. Склад злочину та види.

41. Каткування та інші нелюдські поводження як злочин міжнародного характеру. Склад злочину та види.

42. Злочини міжнародного характеру, які передбачені спеціальними конвенціями.

43. Злочини проти безпеки цивільної авіації. Склад злочину та види.

44. Злочини вчинені на морі. Склад злочину та види.

45. Хуліганство футбольних вболівальників. Склад злочину та види.

46. Особливості співробітництва держав у боротьбі з міжнародною злочинністю за участю спеціальних міжнародних органів.

47. Відповідальність у міжнародному кримінальному праві. Поняття інституту відповідальності і суб'єкти відповідальності в міжнародному кримінальному праві.

48. Основні та галузеві принципи кримінальної відповідальності в міжнародному кримінальному праві

49. Суб'єкти міжнародно-правової відповідальності у міжнародному кримінальному праві. Держава як суб'єкт міжнародно-правової відповідальності.

50. Суб'єкти міжнародно-правової відповідальності у міжнародному кримінальному праві. Фізична особа як суб'єкт міжнародної відповідальності

51. Покарання в міжнародному кримінальному праві: поняття і його види. Покарання за міжнародні злочини Міжнародним кримінальним судом

52. Звільнення від кримінальної відповідальності і покарання за міжнародні злочини в міжнародному кримінальному праві. Обставини, що виключають відповідальність в міжнародному кримінальному праві.

53. Інститут видачі в міжнародному кримінальному праві. Становлення і розвиток інституту видачі в міжнародному кримінальному праві

54. Стан та перспективи розвитку міжнародного співробітництва України у сфері боротьби зі злочинністю.

55. Нюрнберзький міжнародний трибунал над головними воєнними злочинцями Другої світової війни.

56. Токійський міжнародний воєнний трибунал.

57. Міжнародний трибунал для судового переслідування осіб, відповідальних за серйозні порушення міжнародного гуманітарного права, здійснені на території колишньої Югославії з 1991 року.

58. Міжнародний трибунал по Руанді.

59. Спеціальний суд по Сьєрра-Леоне.

60. Юрисдикція сучасних міжнародних кримінальних судів і трибуналів. Юрисдикція постійного Міжнародного кримінального суду, заснованого відповідно до Римського статуту